ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

FACTORS AFFECTING THE EFFECTIVENESS OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE BANGKOK 2

[1]อาทิตย์ สมศักดิ์ สุวรรณเกษม, [2]จิติยาภรณ์ เชาวรากุล และ [3]นเรศ สถิตยพงศ์

[1]Artit Somsak Suwannakasem, [2]Jitiyaporn Chaowarakul and [3]Narest Satityapong

มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น, ประเทศไทย

Saint John's University, Thailand

[1]somsak_26@icloud.com, [2] jitiyaporn.cha@gmail.com, [3]pro.satityapong@gmail.com

Received: November 2, 2024; **Revised**: January 21, 2025; **Accepted**: March 15, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

[1] นักศึกษา, หลักสูตรการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ วิทยาลัยนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

[2] อาจารย์, ดร., หลักสูตรการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ วิทยาลัยนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

[3] อาจารย์, ดร., หลักสูตรการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ วิทยาลัยนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

กรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 260 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัวแปรเช่นกัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .652-.815 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกมากที่สุด คือ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกต่ำที่สุด คือ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และ 3) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่า ตัวแปรด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และด้านวัฒนธรรมองค์กร สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาได้ร้อยละ 76.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ประสิทธิผลของสถานศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

Abstract

This research aims to study the factors affecting the effectiveness of educational institutions under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2. The sample group consisted of 260 government teachers and educational personnel working under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2, selected by multi-stage sampling. The data collection tool was a five-level Likert scale questionnaire, divided into two sections. Data analysis was performed using computer software, and statistical analyses included Mean, Standard deviation, Pearson's product-moment correlation coefficient, and Multiple regression analysis. The research findings revealed that 1) The overall effectiveness level of educational institutions under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2, was high, The level of factors affecting the effectiveness of educational institutions under the Secondary Education Service Area Office Bangkok 2, was also high overall. 2) The correlation coefficients between factors showed a

statistically significant positive relationship at the .01 level across all variables, with correlation coefficients ranging from .652 to .815. The strongest positive correlation was administrator leadership, while the lowest positive correlation was curriculum and instructional management. 3) The results of the analysis of factors affecting the effectiveness of educational institutions indicated that administrator leadership, curriculum and instructional management, and organizational culture variables could predict 76.50% of the effectiveness of educational institutions at a statistically significant level of .01.

Keywords: Effectiveness of Educational Institutions, Factors Affecting the Effectiveness, Educational Institutions under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 ยุคแห่งวิทยาการและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ บล็อกเชนและคอมพิวเตอร์ควอนตัม โลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ ทั้งในด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจและตลาดแรงงานอย่างมีนัยสำคัญ รายงานจากธนาคารโลกคาดการณ์ว่าภายในปี 2573 ตำแหน่งงานจำนวนมากจะหายไปพร้อมกับการเกิดขึ้นของตำแหน่งงานใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน การปรับตัวด้านการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคตจึงกลายเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับประเทศไทย ความท้าทายนี้สะท้อนผ่านตัวชี้วัดต่างๆ เช่น อันดับความสามารถในการแข่งขันจาก Competitiveness Ranking International Institute for Management Development (IMD) และ World Economic Forum (WEF) ซึ่งยังคงอยู่ในระดับต่ำอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านการศึกษา ข้อมูลจาก Thailand Competitiveness Profile 2023 (ชัชวาล โอสถานนท์, 2563) ชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องการการปรับปรุงปฏิรูปด้านการศึกษาครั้งใหญ่ เพื่อยกระดับศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ทั้งนี้ สภาพปัจจุบันของประเทศไทยยังต้องเผชิญกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ความก้าวหน้าด้าน AI โครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมสูงวัย การลดลงของทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อเตรียมรับมือการเปลี่ยนแปลงที่ไม่แน่นอนและซับซ้อน จำเป็นต้องพัฒนาการศึกษา โดยเน้นสร้างความรู้และทักษะที่ตอบสนองต่อโลกอนาคต ครูและบุคลากรทางการศึกษาควรมีบทบาทสำคัญ ในการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อความท้าทายของปี 2040 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563)

เพื่อเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เป็นกรอบการพัฒนาประเทศตามวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ ความมั่นคง ความสามารถในการแข่งขัน ทรัพยากรมนุษย์ โอกาสและความเสมอภาคทางสังคม คุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการภาครัฐ ยุทธศาสตร์ด้านทรัพยากรมนุษย์เน้นพัฒนาคนทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยมีสุขภาวะที่ดี มีจิตสาธารณะ รักษาศีลธรรม มีทักษะในศตวรรษที่ 21 รวมถึงทักษะภาษาอังกฤษ ภาษาที่สาม และการอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาเป็นนวัตกร นักคิด ผู้ประกอบการ และเกษตรกรยุคใหม่ ที่มีความสามารถเฉพาะทางและมั่นคงในอาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) การศึกษาถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2562 ได้กำหนดแนวทางการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพตลอดชีวิต รวมถึงส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ประสิทธิผลของสถานศึกษาขึ้นอยู่กับการจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศ และทรัพยากรที่เอื้อต่อการเรียนรู้ พร้อมทั้งการจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างระบบบริหารงานที่ส่งเสริมความร่วมมือ และบรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ทั้งนี้ ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขึ้นอยู่กับปัจจัยหลัก 3 ด้าน ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอนและสถานศึกษา ปัจจัยเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่นำไปสู่ประสิทธิผลของสถานศึกษา สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ อยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (Robbins, 1978; Reid & Peter, 1988; พิมพรรณ สุริโย, 2552; อุมาพร สันตจิตร, 2552)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ซึ่งมีสถานศึกษาในสังกัดจำนวน 52 โรงเรียน ครอบคลุม 26 เขตในกรุงเทพมหานคร พบปัญหาด้านการบริหารและข้อจำกัดในการปฏิบัติงาน การขาดการกระจายอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา การมีส่วนร่วมของครู บุคลากร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการวางแผนและกำหนดนโยบาย ส่งผลให้ประสิทธิผลของสถานศึกษาลดลง อีกทั้งการย้ายครูกลับภูมิลำเนายังส่งผลต่อความต่อเนื่องของการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2, 2565) จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของประสิทธิผลของสถานศึกษา ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านบรรยากาศสถานศึกษา ด้านสมรรถนะองค์การ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และด้านวัฒนธรรมองค์กร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

2. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านบรรยากาศสถานศึกษา ด้านสมรรถนะองค์การ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และด้านวัฒนธรรมองค์กร กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านบรรยากาศสถานศึกษา ด้านสมรรถนะองค์การ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และด้านวัฒนธรรมองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 52 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 5,920 คน ปีการศึกษา 2566 (ข้อมูล ณ วันที่ 13 พฤศจิกายน 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งสิ้น 260 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหาร และครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานอย่างน้อย 5 ปี กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากโปรแกรม G*Power วิธีสุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ได้แก่ การผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง การพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก การปรับเปลี่ยนสถานศึกษาให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และการแก้ปัญหาของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ประกอบด้วยปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารด้านบรรยากาศสถานศึกษา ด้านสมรรถนะองค์การ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และด้านวัฒนธรรมองค์กร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ที่แยกรายด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านบรรยากาศสถานศึกษา ด้านสมรรถนะองค์การ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และด้านวัฒนธรรมองค์กร มีความสัมพันธ์กับ ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .652 - .815 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัวแปร เช่นกัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .510 - .892 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกมากที่สุด คือ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร เท่ากับ .815 และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกต่ำที่สุด คือ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เท่ากับ .652 ดังแสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านบรรยากาศสถานศึกษา ด้านสมรรถนะองค์การ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และด้านวัฒนธรรมองค์กร กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	Y
X_1	1	0.892**	0.794**	0.510**	0.856**	0.815**
X_2		1	0.795**	0.537**	0.882**	0.800**
X_3			1	0.706**	0.840**	0.796**

X_4				1	0.560**	0.652**
X_5					1	0.813**
Y						1
$\overline{X}$	4.055	4.042	4.193	4.455	3.988	4.202
SD.	.860	.837	.681	.524	.822	.510

**p < .01

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่า สมการพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 น้ำหนักความสำคัญของประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีจำนวน 5 ตัวแปร คือ ตัวแปร ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารซึ่งส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ .336 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนซึ่งส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ .234 ด้านวัฒนธรรมองค์กรซึ่งส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ .233 ด้านสมรรถนะองค์การซึ่งส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ .096 และด้านบรรยากาศสถานศึกษาซึ่งส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ .091 และสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาได้ร้อยละ 76.50 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงมหานคร เขต 2

ตัวแปรพยากรณ์	b	$S.E._b$	β	t	p
X_1	.199	.043	.336	4.614	.001
X_2	.059	.048	.096	1.226	.221
X_3	.068	.051	.091	1.334	.183
X_4	.228	.042	.234	5.410	.001
X_5	.145	.047	.233	3.087	.002
ค่าคงที่ (a)	1.278	.133	-	9.600	.001
R = .875, R^2= .765, $S.E._{est}$ = .2495					

**p < .01

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

1. ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งในด้านการเรียนการสอน การบริหารงาน และการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษามีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก และสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี มีทักษะการคิดเชิงเหตุผล ปรับตัวเข้ากับสังคม และพัฒนาตนเองอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ Hoy and Miskel (2013) ที่ระบุว่าประสิทธิผลของสถานศึกษาคือการพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์สูง มีทัศนคติที่ดี และปรับตัวเข้ากับสังคมได้ รวมถึงแนวคิดของ เรียม สุขกล่ำ (2553) ที่กล่าวถึงความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา ทิพมาศ ดนตรีพงษ์ (2561) และ ประยงค์ ศรีโทมี (2561) สนับสนุนว่าภาวะผู้นำ บรรยากาศองค์การ และแรงจูงใจของครูเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยเหล่านี้ช่วยยกระดับการจัดการศึกษาให้อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้ งานวิจัยของ พณพร รัตนประสบ (2561) ยังชี้ให้เห็นว่าประสิทธิผลของสถานศึกษาในจังหวัดปราจีนบุรี เขต 7 อยู่ในระดับสูงเช่นกัน โดยปัจจัยสำคัญมาจากการบริหารของผู้บริหารและการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ดังนั้น การปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาบรรยากาศองค์กร และการเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารจึงเป็นหัวใจสำคัญที่ช่วยให้สถานศึกษาสามารถบรรลุเป้าหมายการศึกษาและสร้างผู้เรียนที่มีคุณภาพสูงได้อย่างยั่งยืน

ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผู้บริหารมีความสามารถในการวางแผน จัดการ และใช้อำนาจจูงใจบุคลากรให้ร่วมมือและมีความกระตือรือร้น ใช้ภาวะผู้นำเพื่อแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Heni Mulyani (2020) ซึ่งพบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา 2) บรรยากาศสถานศึกษา สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์และแรงจูงใจทำให้บุคลากรมีความพึงพอใจและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฐมพงศ์ ชวาลิต และคณะ (2562) และ Mustafa Özgenel (2020) ซึ่งระบุว่าบรรยากาศของสถานศึกษาสามารถทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษาได้ 3) สมรรถนะองค์การ การบริหารที่คล่องตัว การกระจายอำนาจ และการใช้เทคโนโลยีเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉราภรณ์

ใจก้อนแก้ว (2562) ที่พบว่าปัจจัยสมรรถนะองค์การมีผลเชิงบวกต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา 4) หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรได้รับการพัฒนาให้ตรงกับศักยภาพผู้เรียน โดยครูจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สอดคล้องกับแนวคิดของ ชนิตพร ทัศคร (2560) และงานวิจัยของ อัชฌวุฒิ เปลี่ยนสมัย (2565) ที่พบว่าการจัดการเรียนการสอนที่ดีส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา และ 5) วัฒนธรรมองค์กร การสร้างค่านิยมร่วม วิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ รัชพล จอมไตรคุป (2563) และงานวิจัยของ Mamdooha Ismail (2022) ซึ่งระบุว่าวัฒนธรรมเชิงบวกช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของสถานศึกษา

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .652 - .813 ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ในระดับสูงถึงระดับสูงมาก ทั้งนี้ความสัมพันธ์ทางบวกเกิดจากภาวะผู้นำที่มีทักษะและการจูงใจที่ดี ทำให้การบริหารสถานศึกษามีทิศทางชัดเจน และบุคลากรพร้อมปรับตัว บรรยากาศที่สนับสนุนการปฏิสัมพันธ์และแรงจูงใจส่งผลให้ครูมีแรงจูงใจ และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูง โครงสร้างที่คล่องตัวและการกระจายอำนาจช่วยให้การตัดสินใจรวดเร็วและยืดหยุ่น หลักสูตรและการเรียนการสอนที่เหมาะสม เช่น Active Learning ช่วยพัฒนาทักษะของผู้เรียน และวัฒนธรรมองค์กรที่ดีส่งเสริมการร่วมมือและนวัตกรรมในการปรับตัวและแก้ปัญหา สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉราภรณ์ ใจก้อนแก้ว (2562) และนฏกร ปั้นพุ่มโพธิ์ (2560) ซึ่งพบว่าปัจจัยต่าง ๆ เช่น สมรรถนะองค์การ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร บรรยากาศสถานศึกษา และวัฒนธรรมองค์กร มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

3. ปัจจัยหลักที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา ได้แก่ วัฒนธรรมองค์กร หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน สมรรถนะองค์การ บรรยากาศสถานศึกษา และภาวะผู้นำของผู้บริหาร โดยผลที่ได้สอดคล้องกับงานวิจัย วัฒนธรรมองค์กร ส่งผลบวกต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา เนื่องจากค่านิยมและวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนช่วยสร้างความร่วมมือและพัฒนาสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นฏกร ปั้นพุ่มโพธิ์ (2560) และ พ.อ.กรกต พรหมประโคน (2563) ที่พบว่าปัจจัยนี้มีอิทธิพลสำคัญต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถและศักยภาพผ่านการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเฉพาะกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัชฌวุฒิ เปลี่ยนสมัย (2565) สมรรถนะองค์การ ส่งผลต่อประสิทธิผลเนื่องจากโครงสร้างที่คล่องตัวและการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพรัตน์

ศรีสุวรรณ (2562) และปฐมพงศ์ ชวาลิต (2562) บรรยากาศสถานศึกษา ที่ส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์และสร้างความจูงใจให้บุคลากร โดยมีการให้รางวัลและส่งเสริมความภักดี ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มประสิทธิผลของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฐมพงศ์ ชวาลิต (2562) และ Mustafa Özgenel (2020) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ที่มีทักษะในการบริหารและการสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรมีส่วนร่วมในความสำเร็จของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประยงค์ ศรีโทมี (2561) และอัจฉราภรณ์ ใจก้อนแก้ว (2562)

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากผลการวิจัยดังกล่าว สามารถสรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาได้ ดังนี้

ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีประสิทธิผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก สะท้อนถึงการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพในหลายด้าน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าทุกปัจจัยมีบทบาทสำคัญและมีการดำเนินงานที่ส่งเสริมการพัฒนาได้อย่างดี

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย ปัจจัยทั้งหมดมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงถึงความสอดคล้องและการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน โดยมีระดับความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันไป ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์ทางบวกสูงที่สุด (ค่าสัมประสิทธิ์สูงสุดที่ .815) บ่งชี้ถึงบทบาทสำคัญของผู้บริหารในการส่งเสริมประสิทธิผล ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์ทางบวกต่ำที่สุด (ค่าสัมประสิทธิ์ต่ำสุดที่ .652) แสดงถึงความจำเป็นในการพัฒนาด้านนี้เพิ่มเติม

ปัจจัยที่พยากรณ์ประสิทธิผล ปัจจัยสำคัญที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาได้ร้อยละ 76.50 คือ

ภาวะผู้นำของผู้บริหาร เป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อการกำหนดทิศทางและการดำเนินงานของสถานศึกษา ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำสูง มีทักษะในการวางแผนและการตัดสินใจที่รอบคอบ สามารถสร้างแรงจูงใจและกำลังใจให้ครูและบุคลากร เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องความรับผิดชอบความมุ่งมั่น มีการสื่อสารที่ชัดเจนและโปร่งใส ใช้หลักการมีส่วนร่วมและรับผิดชอบร่วมกัน จะช่วยเพิ่มประสิทธิผลของสถานศึกษา

หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนแบบลงมือปฏิบัติ (Active Learning) จัดกิจกรรมเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติ มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

วัฒนธรรมองค์กร สร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการทำงานร่วมกันในองค์กรและการพัฒนาการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกที่ชัดเจนและโปร่งใส การสร้างช่องทางสื่อสารที่เข้าถึงง่าย แพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับแจ้งข่าวสารและรับฟังความคิดเห็น ช่วยให้บุคลากรทุกระดับเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเท่าเทียม

ดังนั้นประสิทธิผลของสถานศึกษามัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร เขต 2 ขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารจัดการของผู้บริหาร การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง โดยมีความสัมพันธ์และการสนับสนุนซึ่งกันและกัน ในปัจจัยเหล่านี้ การพัฒนาในด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารยังคงเป็นหัวใจสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จโดยรวม ขณะเดียวกัน ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนอย่าง และการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดีอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประสิทธิผลของสถานศึกษาสูงขึ้นอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

กรกต พรหมประโคน. (2563). *ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลสำเร็จของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551.* กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ

ชนิตพร ทัศคร. (2560). *การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม การจัดสวนในภาชนะ กลุ่มสาระการเรียนรู้การ งานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ชัชวาล โอสถานนท์. (2563). *ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ ครั้งที่ 11. งานครบรอบ 51 ปี วันพระราชทานนาม 132 ปี มหาวิทยาลัยมหิดล.* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล

ทิพมาศ ดนตรีพงษ์ ชัยพจน์ รักงาม และสมุทร ชำนาญ. (2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9.* วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 9(2), 272-285.

นฏกร ปั้นพุ่มโพธิ์ สมศรี ทองนุช และสุเมธ งามกนก. (2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7.* วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 13(1), 81-96.

นพรัตน์ ศรีสุวรรณ. (2562). *ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน ในประเทศไทย.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

ปฐมพงศ์ ชวาลิต. (2563). *ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ประยงค์ ศรีโทมี. (2561). *ปัจจัยทางการบริหารวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

พณพร รัตนประสบ. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

พิมพรรณ สุริโย. (2552). *ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

รัชพล จอมไตรคุป. (2563). *โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

เรียม สุขกล่ำ. (2553). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูกับประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร. (2565). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปี พ.ศ. 2565.* กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน.

สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 (ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา).* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

อัจฉราภรณ์ ใจก้อนแก้ว. (2562). *การพัฒนาตัวแบบประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.

อัชฌวุฒิ เปลี่ยนสมัย. (เมษายน - มิถุนายน 2565). โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ โรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก. *e-Journal of Education Studies, Burapha University,* 4(2), 19 – 36.

อุมาพร สันตจิตร. (2552). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับประถมวัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

Heni Mulyani, Danny Meirawan, & Annisa Rahmadani. (2020). Increasing School Effectiveness through Principals' Leadership and Teachers' Teaching Performance, Is it possible?. Cakrawala Pendidikan, 39(2), 279 – 292.

Hoy, W.K. & Miskel, C.G. (2013). *Educational administration: Theory, Research, and Practice.* 9th ed. New York: McGraw-Hill.

Mamdooha Ismail, Abdol Ali Khatibi, & Ferdous Azam, S. M. (March 2022). Impact of School Culture on School Effectiveness in Government Schools in Maldives. *Participatory Educational Research (PER),* 9(2), 261 – 279.

Mustafa Özgenel. (2020). An Organizational Factor Predicting School Effectiveness: School Climate. *International Journal of Psychology and Educational Studies,* 7(1), 38-50.

Reid, K., David, H. & Peter, H. (1988). *Towards the effective school*. Oxford: Basic Blackwell.

Robbins. (1978). *Organization Behavior.* 9th ed. New Jersey: Practice – Hall.

